

## ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

**Esas Sayısı : 1993/22**

**Karar Sayısı : 1993/44**

**Karar Günü : 25.11.1993**

**R.G. Tarih-Sayı :02.04.1994-21893**

**İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Danıştay 10. Dairesi**

**İTİRAZIN KONUSU :** 23.12.1988 günlü, 351 sayılı "Çeşitli Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"nin, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 36. maddesinin "Ortak Hükümler" başlıklı ikinci fıkrasının (B) bendinin 3. alt bendinin değiştirilmesine ilişkin 3/a hükmü ile bu hükmün yürürlüğe girmesini öngören 21. maddesinin Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırılığı savı ile iptali istemidir.

### I- OLAY

Polis memurluğundan 9.2.1982 tarihinde re'sen emekliye sevk edilen davacıya, İçişleri Bakanlığı'nca 4.8.1989 tarihli işlemle,331 sayılı Kanun Hükmünde Kararname gereğince intibakının 5. derecenin 6. kademesine yükseltildiği bildirilmiştir.

Davacı, hakkında 351 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümlerinin uygulanarak intibakının 3. derecenin 1. kademesine yükseltilmesi gerektiğini ileri sürerek İçişleri Bakanlığı'nın sözü edilen işleminin iptali istemiyle Ankara İdare Mahkemesi'ne dava açmıştır.

Ankara 3. İdare Mahkemesi yaptığı inceleme sonucunda, davacının 331 sayılı KH.K. uyarınca intibakının yapıldığı tarihte 351 sayılı KH.Kde yürürlükte bulunduğu 5. derecenin 6. kademesi yerine 4. derecenin 3. kademesine intibakının yapılmasının gerektiğini kabul ederek davalı İçişleri Bakanlığı'nın sözü edilen işleminin iptaline karar vermiştir.

Bu kararın davalı Bakanlıkça temyiz edilmesi üzerine Danıştay 10. Dairesi, uyuşmazlığın kaynaklandığı 351 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 657 sayılı Yasa'nın 36. maddesinin "Ortak Hükümler" bölümünün (B) bendinin üçüncü fıkrasının değiştirilmesine ilişkin 3 maddesinin 3-a hükmü ile bu hükmün 15.1.1989 tarihinde yürürlüğe girmesini öngören 21. maddesinin Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı olduğu kanısına vardığını belirterek iptal istemiyle doğrudan 16.4.1993 günü Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuştur.

### II- YASA METİNLERİ

#### A- İptali İstenilen Kanun Hükmünde Kararname Kuralı

23.12.1988 günlü, 351 sayılı "Çeşitli Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"nin iptali istenen 3/a bendi ile 21. maddesi aynen şöyledir:

1- "Madde 3- 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun değişik 36 ncı maddesinin "Ortak Hükümler" bölümünün (B) bendinin 3 üncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"3- Emniyet Hizmetleri Sınıfı mensuplarından:

a) Emniyet müdürleri ve bu sıfatı taşımakta olan emniyet teşkilatı mensupları ile başkomiser ve emniyet amirleri dışında kalanlar 3 üncü derecenin son kademesine, kadar yükselebirlirler."

2- "Madde 21- Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 2, 7, 15, 16 ve 20 nci maddeleri yayımını izleyen aybaşında , 3, 5, 9, 10, 11, 12, 17 ve 18 inci maddeleri 15/1/1989 tarihinde, diğer maddeleri ise yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları :

İtiraz yoluna başvuran mahkemenin iptali istemini dayandırdığı Anayasa kuralları şunlardır :

1- "MADDE 2.- Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir."

2- "MADDE 10.- Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

#### IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Yekta Güngör ÖZDEN, Yılmaz ALİEFENDİOĞLU, Servet TÜZÜN, Mustafa ŞAHİN, İhsan PEKEL, Selçuk TÜZÜN, Ahmet N. SEZER, Haşım KILIÇ, Yalçın ACARGÜN, Mustafa BUMİN ve Sacit ADALI'nın katılmalarıyla 29.4.1993 günü yapılan ilk inceleme toplantısında dosyadaki eksiklik giderildiğinden işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

#### V- ESASIN İNCELENMESİ

İşin esasına ilişkin rapor, başvuru kararı ve ekleri, iptali istenilen Kanun Hükmünde Kararname kuralı ile dayanılan Anayasa kuralları, bunların gerekçeleri okunup incelendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Anayasa Mahkemesi'ne başvuran Danıştay 10. Dairesinin Anayasa'ya aykırılık savlarını değerlendirmeden önce, itiraza konu olan kural hakkında aykırılık savında bulunulup bulunulamayacağı sorunu çözümlenmelidir.

23.12.1988 günlü ve 351 sayılı KHK'nin 3. maddesiyle, 657 sayılı Devlet Memurları Yasası'nın 36. maddesinin "Ortak Hükümler" bölümünün (B) bendinin üçüncü fıkrası değiştirilerek "Emniyet Hizmetleri sınıfı mensuplarından; emniyet müdürleri ve bu sıfatı taşımakta olan emniyet teşkilatı mensupları ile başkomiser ve emniyet amirleri dışında kalanların 3. derecenin son kademesine kadar yükselebilmeleri öngörülmüştür.

351 sayılı KHK, 30.12.1988 tarihinde yayımlanmış, iptali istenilen 3/a hükmünün yürürlüğe gireceği tarih ise aynı Kararnamenin 21. maddesinde 15.1.1989 olarak belirtilmiştir.

İtiraza konu hüküm, halen memuriyet statüsünde olan emniyet hizmetleri sınıfı mensuplarına ilişkin bir düzenlemedir. Ayrıca bir intibak kuralı olmadan emeklilere uygulanması olanağı bulunmamaktadır.

Anayasa'nın 152. ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 28. maddesi gereğince, bir davaya bakmakta olan mahkemenin, bir yasa veya KHK. kuralının Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurabilmesi, ancak yasa veya KHK. kuralının davada uygulanacak kural olmasıyla olanaklıdır.

Olayda ise, davacı 9.2.1982 tarihinde emekli edilmiş, memuriyet statüsü sona ermiştir. Bu nedenle itiraz konusu 3/a ve 21. madde hükümleri davada uygulanacak kural niteliğinde değildir.

İtiraz yoluna başvuran mahkemenin isteminin yetkisizlik nedeniyle reddi gerekir.

Selçuk TÜZÜN, bu görüşe katılmamıştır.

#### VI- SONUÇ

23.12.1988 günlü, 351 sayılı "Çeşitli Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"nin:

A. 3. maddesiyle düzenlenen 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 36. maddesinin "ORTAK HÜKÜMLER" başlıklı ikinci fıkrası nın (B) bendinin 3. alt bendinin değiştirilmesine ilişkin 3/a kuralı ile,

B. Yürürlüğe ilişkin 21. maddesinin,

Davada uygulanacak kural niteliğinde olmadığına, başvuran mahkemenin yetkisizliği nedeniyle itirazın REDDİNE, Selçuk TÜZÜN'ün "Uygulanacak kural olduğundan esasın incelenmesine geçilmesi gerekeceği" yolundaki karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

25.11.1993 gününde karar verildi.

|                    |                |             |
|--------------------|----------------|-------------|
| Başkan             | Üye            | Üye         |
| Yekta Güngör ÖZDEN | Mustafa GÖNÜL  | İhsan PEKEL |
| Üye                | Üye            | Üye         |
| Selçuk TÜZÜN       | Ahmet N. SEZER | Haşim KILIÇ |

**Esas Sayısı : 1993/22**  
**Karar Sayısı : 1993/44**

Üye  
Yalçın ACARGÜN

Üye  
Mustafa BUMİN

Üye  
Sacit ADALI

Üye  
Ali HÜNER

Üye  
Lütfi F. TUNCEL

### KARŞIOY YAZISI

Esas Sayısı : 1993/22

Karar Sayısı : 1993/44

İtiraz yoluna başvuran Danıştay 10. Dairesi'nce incelenmekte olan iptal davasının konusunu oluşturan İçişleri Bakanlığı işlemi Ankara 3. İdare Mahkemesi'nce iptal edilmiştir.

Danıştay 10. Dairesi'nin davacının intibakının 351 sayılı KHK'ye göre yapılması gerektiği gerekçesiyle Bakanlık işlemini iptal eden Ankara 3. İdare Mahkemesi kararını onaması halinde bu hükmün uygulanacak hüküm olduğu, Danıştay 10. Dairesi'nin davacının 351 sayılı KHK'nin anılan hükmü kapsamına girmediğini belirterek hükmü bozması halinde ise, ortada olumsuz bir uygulamanın bulunacağı açıktır.

Bu nedenle dava konusu 36/B-3 madde hükmü davada uygulanacak hüküm niteliği taşıdığından ve itiraz yoluna başvuran mahkemenin başvurusunda yer alan 351 sayılı KHK'nin 21. maddesi hükmünün uygulanacak hüküm niteliğinde bulunup bulunmadığının esasla birlikte düşünülmesi gerektiği kanısıyla çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye  
Selçuk TÜZÜN